

Työkykyjohtamisen benchmark-hanke 2012

Loppuraportti

Yhteishankkeen tarkoitus

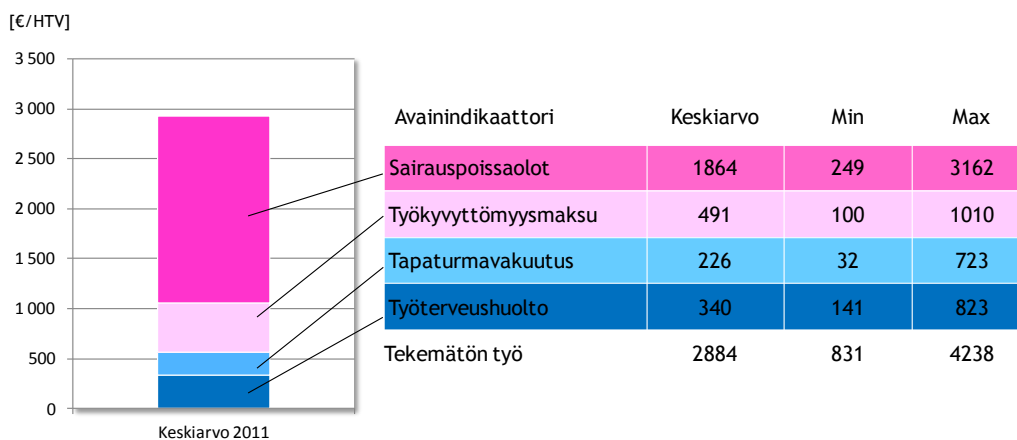
Työkykyjohtamisen benchmark-hanke 2012 on jatkoa vuosina 2010 ja 2011 toteutetuille vertailututkimuksille, joiden tavoitteena on ollut selvittää Suomessa toimivien yritysten henkilöstön työkyvyttömyydestä, sairaus- ja tapaturmapoissaoloista sekä tapaturmista aiheutuneet lakisääteiset kustannukset sekä investoinnit työterveyshuoltopalveluihin. Tämänkertaisen hankkeen puitteissa tarkasteltiin vuosia 2008-2011.

Vuoden 2012 hankkeen toteuttivat yhteistyössä Työterveyslaitos, tietopohjaisen työkykyjohtamisen asiantuntijayritys Hoffmanco International, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK sekä tilintarkastusyhteisö PwC. Hankkeeseen osallistui 64 yhtiötä, jotka työllistävät Suomessa yhteensä yli 80 000 henkilöä. Kyseisten yritysten toimialat vaihtelevat raskaasta teollisuudesta palvelualoihin ja asiantuntijaorganisaatioihin. Kokoluokaltaan yritykset ovat suuria ja keskisuuria yrityksiä.

Yritystiedot on kerätty suoraan yrityksistä sekä valtakirjalla tapaturmavakuutus- ja eläkevakuutusyhtiöistä Hoffmanco International Oy:n toimesta. Aineiston keräys- ja analysointimenetelmä perustuu Hoffmanco International Oy:n kehittämään ja PwC:n varmentamaan HDD – Health Due Diligence® menetelmään. Tämän yhteenvetoraportin lisäksi kaikille osallistuneille yrityksille on raportoitu yrityskohtaiset tulokset ja tulosten vertailut omaan toimialaan nähden. Lisäksi tuloksia, niiden taustatekijöitä ja toimintasuosituksia on käyty läpi yrityskohtaisissa raportointitilaisuuksissa.

Tekemättömän työn kustannukset vuonna 2011

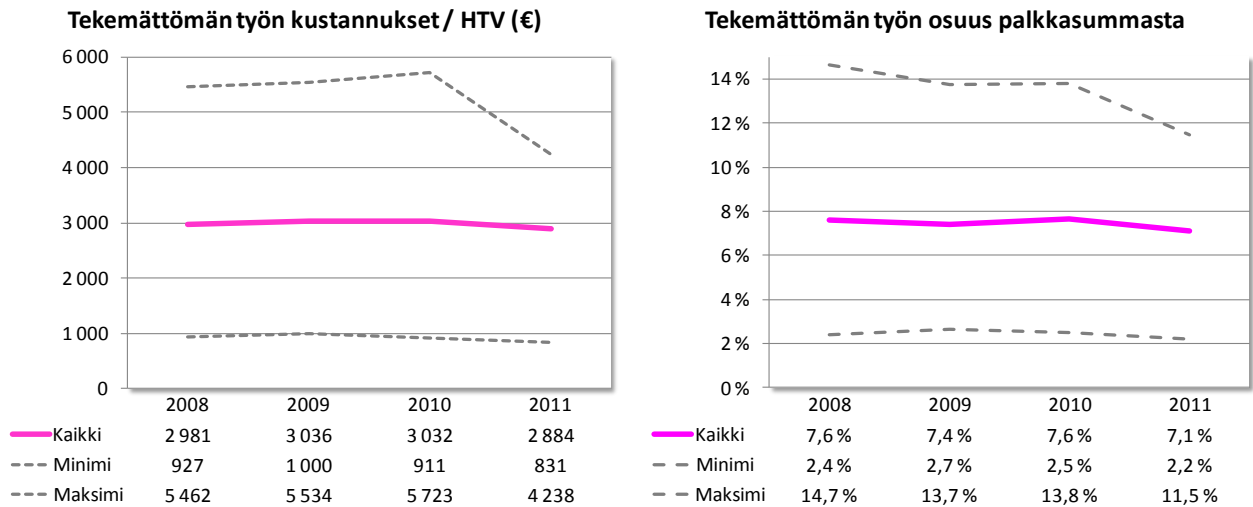
Hankkeen tuloksista selviää, että tekemättömän työn kustannukset ovat keskimäärin 7,1 prosenttia yritysten palkkasummasta, vaihdellen yrityksestä riippuen runsaasta 2 prosentista noin 12 prosenttiin. Työntekijää kohti nämä kustannukset ovat keskimäärin lähes 2900 euroa vaihteluvälillä 830 - 4200 euroa; kun työpanos mitataan henkilötyövuosina (HTV). Tekemättömän työn kustannuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä summaa, joka saadaan, kun lasketaan yhteen investoinnit työterveyshuoltoon, lakisääteiset tapaturmavakuutusmaksut, työeläkevakuutuksen työkyvyttömyysmaksut sekä sairaus- ja tapaturmapoissaolojen palkkakustannukset (ks kuva 1 alla).

Kuva 1. Tekemättömän työn kustannukset vuonna 2011, €/HTV

Tekemättömän työn kustannusten kehitystrendi

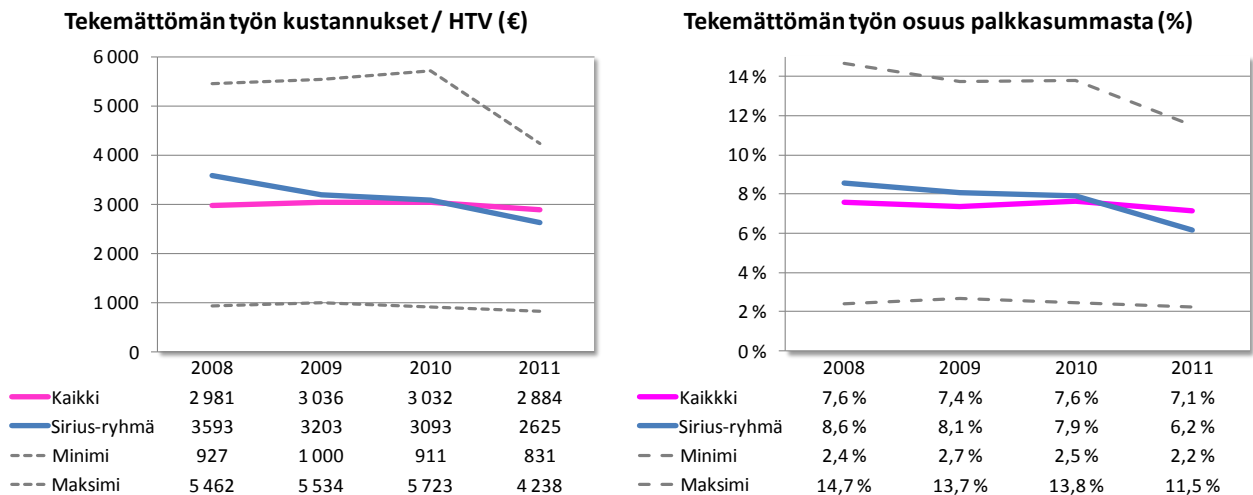
Tekemättömän työn kustannuskehitys on tarkasteluaineiston yrityksissä pysynyt jakson 2008-2011 aikana keskimääräisesti varsin tasaisena, sekä henkilötyövuosiin että palkkasummaan suhteutettuna. Kuivissa 2a ja 2b on esitetty myös kunkin vuoden maksimi- ja minimihavainto kuvaamaan vertailuaineiston hajonnan ääripäitä.

Kuva 2a ja 2b. Tekemättömän työn kustannusten kehitys vuosina 2008-2011.

Määrätietoisella työllä tuloksia

Kun tarkastellaan kolmatta kertaa benchmark-hankkeessa ja systemaattisessa SIRIUS®-toiminnassa mukana olleiden yritysten kehitystä, havaitaan että tämän tarkasteluryhmän tekemättömän työn kustannukset ovat laskeneet keskimäärin 27 prosentilla, kun samanaikaisesti koko otannan keskiarvo on pysynyt varsin tasaisena (kuva 3a ja 3b). Euroiksi käännettynä tämä säästö on n. 1000€/HTV.

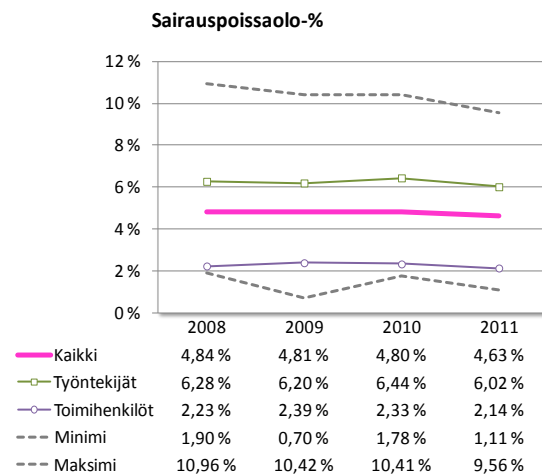

Kuva 3a ja 3b. Sirius-ryhmän tuloskehitys verrattuna koko otantaan

Sirius-ryhmän tulokset ovat rohkaisevia, sillä ryhmän 12 yritystä yhdistää mm. se, että työkykyjohtamiseen on määrätietoisesti panostettu. Nämä panostukset näkyvät yrityksissä työkykyjohtamisen tavoiteasetannassa, sen systemaattisessa mittauksessa ja seurannassa sekä toimintatapojen pitkäjänteisessä kehittämisessä. Työkyvyttömyysuhkien ja poikkeamien varhaiseen tunnistamiseen on myös valjastettu reaaliaikaisia seurantatyökaluja oikea-aikaisten toimenpiteiden käynnistämiseksi. Lisäksi yrityksissä pyritään seuraamaan kuntoutus- ja hoitotoimenpiteiden toteutumista yhteistyöverkostossa, jotta esimerkiksi mahdollisimman nopea työhönpaluu onnistuisi.

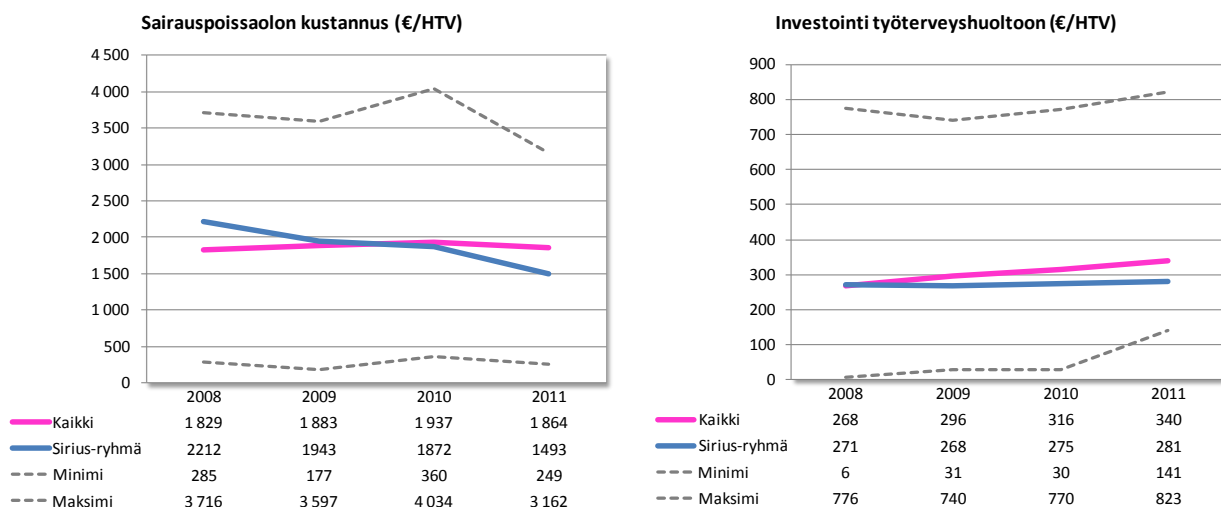
Avainindikaattorien kehitys

Tässä kappaleessa tarkastellaan tuloksia ja kehitystrendiä avainindikaattoritasolla. Ensimmäisenä esitetään yritystotannan sairauspoissaoloprosentti, joka on kuvassa 4 raportoitu kokonaisotannan keskiarvon lisäksi myös työntekijä- ja toimihenkilöryhmien keskiarvoina. Nämä tulokset ovat linjassa lokakuussa 2012 julkaistun EK:n työaikatiedustelun tulosten kanssa (Työaikakatsaus: Työajat ja poissaolot EK:n jäsenyrityksissä vuonna 2011, EK).

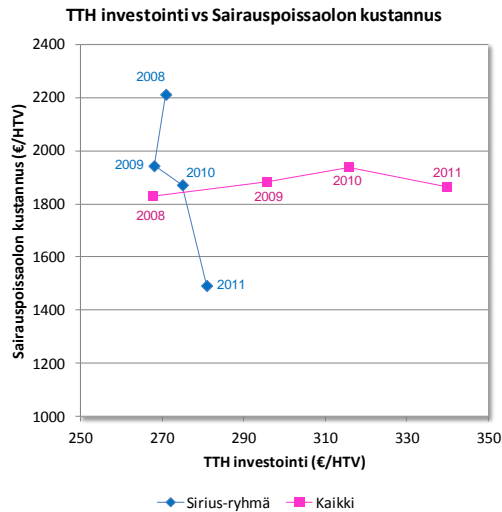
Kuva 4. Sairauspoissaolo-%

Kun sairauspoissaoloprosentti käännetään suoraksi kustannukseksi, nähdään kuvasta 5a, että tarkastelujakson aikana suorat sairauspoissaolokustannukset ovat olleet keskimäärin n. 1900€ henkilötyövuotta kohti. Sirius-ryhmän kehityssuunta on sen sijaan ollut laskeva ja kustannukset ovat alentuneet n. 700€/HTV. Vastaavasti sairauspoissaoloprosentti on Sirius-ryhmässä laskenut 5,7%:sta 4,4%:iin. Yksittäisissä yrityksissä on tarkastelujakson aikana havaittu jopa sairauspoissaoloprosentin puolittumista.

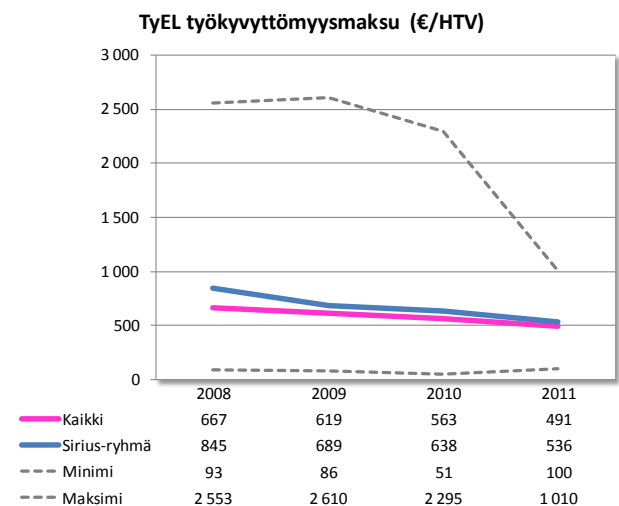
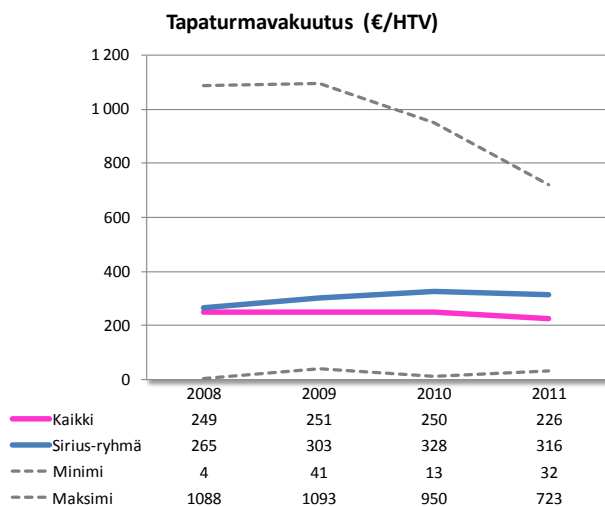
Kuva 5a. Sairauspoissaolon suora kustannus, ja **Kuva 5b.** Investoinnit työterveyshuoltoon.

Investoinnit työterveyshuoltoon ovat aineiston perusteella kasvaneet keskimäärin n. 70€/HTV 268:sta eurosta 340 euroon/HTV. Vastaava kasvu tarkastelujaksolla Sirius-ryhmässä on ollut 10€/HTV (kuva 5b yllä). Tämä kehitys näkyy vielä selvemmin kuvassa 6 alla, jossa työterveyshuoltoinvestointeja verrataan sairauspoissaolokustannuksiin. Sirius-ryhmässä on saavutettu alhaisempi sairauspoissaolokustannuksen taso oleellisesti pienemmällä lisäinvestoinnilla työterveyshuoltoon kuin kokonaisotannassa.

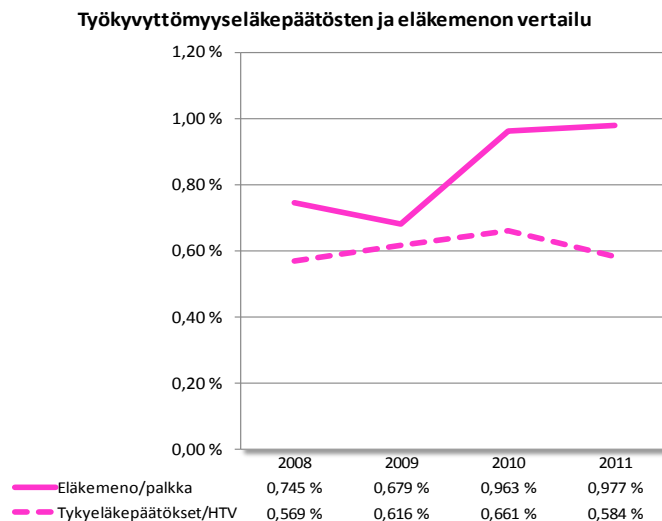
Kuva 6. Indikaattorivertailu, TTH investointi (x-akseli) vastaan SPO-kustannus (y-akseli)

Tapaturmavakuutukseen ja tapaturmahoitoon liittyvät kustannukset ovat kokonaisotannassa keskimäärin taas lievästi laskeneet, kun SIRIUS-ryhmän kohdalla on tapahtunut nousua (kuva 7a). Tapaturmahoidon lopputuloksen kokonaisvaltaiseen hallintaan ja tehokkuuteen tulisi kiinnittää tämän tutkimuksen perusteella enemmän huomiota ennaltaehkäisevän toiminnan ohessa. Tämä näkyy erityisesti yrityksissä, joissa tapaturmataajuudet ja vakavat tapaturmat ovat vähentyneet, mutta tapaturmavakuuttamisen kustannukset eivät ole muuttuneet tai ovat jopa kasvaneet. Monissa tutkituissa yrityksissä havaittiin myös työterveyshuollon, tapaturmahoidon ja työkyvyttömyyseläkötöitymisen toimivan toisistaan erillisinä prosesseina.

Kuva 7a. Tapaturmavakuutus, ja **Kuva 7b.** Työkyvyttömyysmaksu

Työkyvyttömyysmaksuissa kustannustaso on selkeästi kehittynyt parempaan suuntaan (kuva 7b), joskin yksittäisissä yrityksissä havaitaan edelleen varsin epäsuotuisaa maksuluokkakehitystä. Työkyvyttömyyseläköitymiseen liittyen havaittiin kuitenkin, että yritysten eläkemeno on kasvanut vaikkakin työkyvyttömyyseläkepäästösten määrä on pysynyt varsin tasaisena (ks vertailu kuvassa 8 alla). Tämä viittaisi siihen, että yksittäiset eläkepäästökset olisivat olleet vuosina 2010 ja 2011 kalliimpia kuin edellisinä vuosina.

Kuva 8. Työkyvyttömyyseläkepäästökset verrattuna eläkemenoon

Yhteenveto ja johtopäätökset

Työkyvyttömyys aiheuttaa merkittävän kustannuserän Suomen työelämässä. Vertailututkimuksen 64 yrityksessä tämä yhteenlaskettu summa on n. 180 miljoonaa euroa vuodessa. Mikäli tämän tutkimuksen tuloksia suhteutetaan koko Suomen yksityissektoriin, puhutaan jo n. 4-5 miljardin suorasta vuosikustannuksesta. Mikäli koko yksityissektorilla päästäisiin edellä esitetyn Sirius-ryhmän kaltaisiin tuloksiin, olisi nykytilaan verrattuna saavutettavissa 1,3 miljardin vuosisäästöt suorissa kustannuksissa.

Huomioitavaa tässä säästöpotentiaalissa on se, että työkykyjohtamisen edelläkävijätkin toteavat, että työ on edelleen kesken. Vielä on toimialueita ja kohteita, joita voidaan kehittää. Hyvän tuloksen saavuttaminen yhtenä vuonna ei myöskään takaa sitä, että samalla tasolla pysyttäisiin myös seuraavina vuosina. Hyvän tuloksen ylläpito vaatii edelleen jokapäiväistä huomiota ja käytännön työtä organisaation kaikilla tasoilla. Ihmiset, olosuhteet, työympäristö ja toiminnan edellytykset muuttuvat alati.

Lisätietoja

Toiminta-alueen johtaja Guy Ahonen, Työterveyslaitos (guy.ahonen@ttl.fi, 0500 477 727)

Asiantuntijalääkäri Kari Haring, SAK (kari.haring@sak.fi, puh. 040 718 2624)

Partner Jan Holmberg, PwC (jan.holmberg@fi.pwc.com, 0500 500 417)

Toimitusjohtaja Lasse Parvinen, Hoffmannco International (lasse.parvinen@hoffmanco.fi, puh. 040 525 5481)

Ylilääkäri Jan Schugk, EK (jan.schugk@ek.fi, puh. 040 594 1448)